

Jaarverslag

Commissie dierlijke bijproducten (CoABP) 2009

Deel LNE-MI

Inhoud

Vlaamse overheid: LNE-MI	3
1. Voorstelling LNE-MI	3
2. Controles	5
3. Communicatie en opleiding	9
Bijlage: Gebruikte afkortingen	10

Vlaamse overheid: LNE-MI

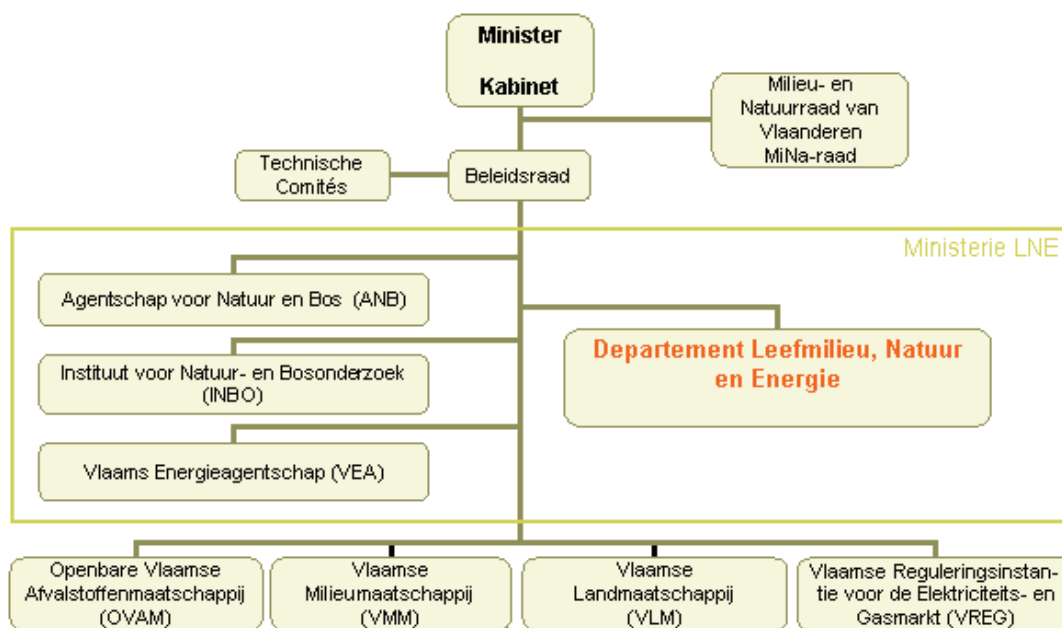
1. Voorstelling LNE-MI

Het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

De Vlaamse Overheid kent dertien homogene beleidsdomeinen met telkens dezelfde interne structuur. Per beleidsdomein is één minister bevoegd. Het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie ressorteert in de eerste helft van 2009 onder Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur en in de tweede helft van 2009 onder Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur.

De instanties die in het kader van de DBP een rol spelen, zijn de volgende:

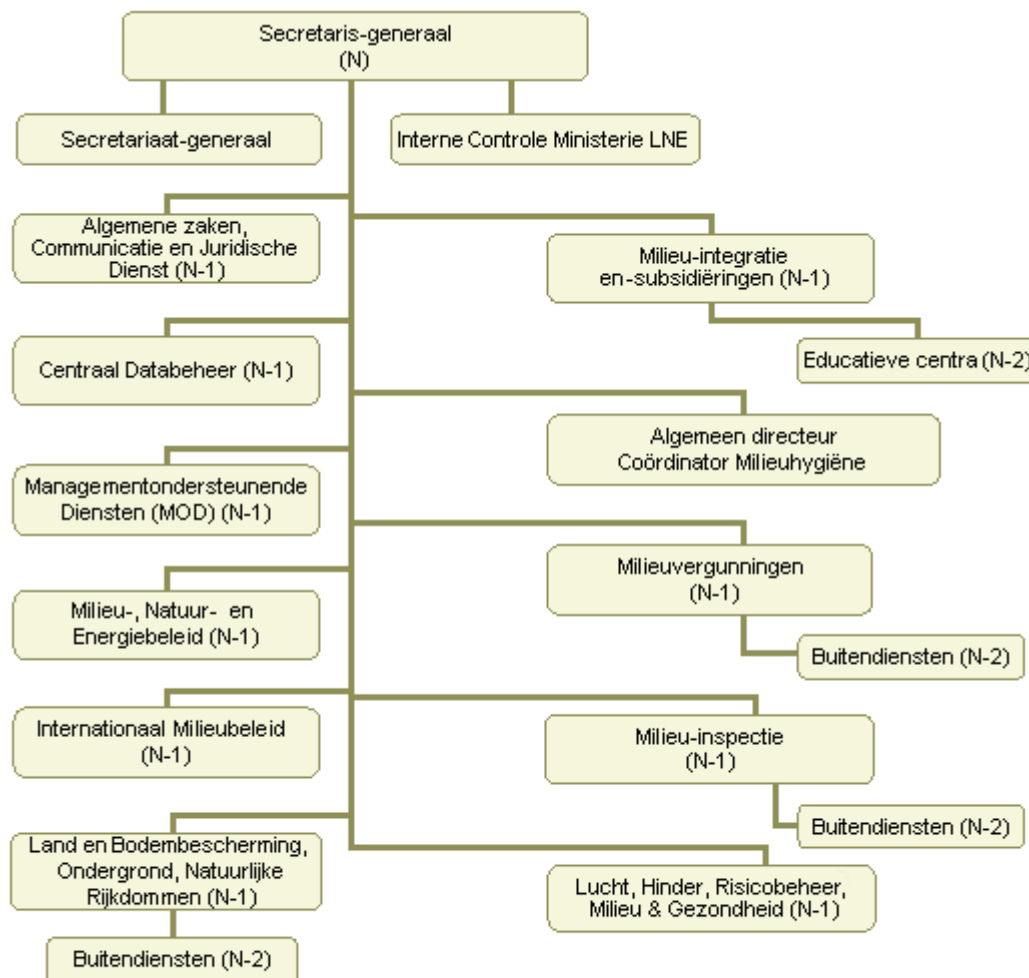
- Het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie ressorteert onder het Ministerie LNE
- De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)
- De Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

Het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, deel van het gelijknamige beleidsdomein, stelt zich de realisatie van een kwaliteitsvol leefmilieu als doel, waarin op een duurzame wijze gebruik wordt gemaakt van diverse voorraden. Binnen het departement zijn de afdelingen Milieuvergunningen en de afdeling Milieu-inspectie betrokken bij respectievelijk de milieuvergunningverlening en het toezicht op de naleving en de handhaving van de milieuhygiëneregelgeving.

De afdeling Milieu-inspectie bestaat uit een Inspectoraat-generaal, een Hoofdbestuur en de dienst Toezicht Zware risicobedrijven in Brussel en een buitendienst in elk van de Vlaamse provincies.

Bevoegdheden in VO 1774/2002

De milieuhygiëneregelgeving omvat op het Vlaamse niveau onder meer het milieuvergunningendecreet en het afvalstoffendecreet en hun uitvoeringsbesluiten. De verordening (EG) Nr. 1774/2002 betreffende dierlijke bijproducten (verder VO DBP genoemd) die niet voor menselijke consumptie zijn bestemd sluit heel dicht aan bij beide regelgevingen. Enerzijds zijn bedrijven die erkenningsplichtig zijn in het kader van de verordening ook milieuvergunningsplichtig en sluiten de exploitatievoorwaarden, bij verordening opgelegd aan deze bedrijven, nauw aan bij de exploitatievoorwaarden opgelegd door de milieuhygiëneregelgeving. Anderzijds worden de meest omvangrijke stromen dierlijke bijproducten die niet bestemd zijn voor menselijke consumptie, met uitzondering van mest, in België beschouwd als afvalstoffen. Hun inzameling, opslag, overbrenging, verwerking en gebruik zijn bijgevolg ook onderworpen aan de Vlaamse afvalstoffenregelgeving.

De afdeling Milieu-inspectie speelt een hoofdrol bij het toezicht voor alle milieuhygiëneregelgeving. Zij is immers belast met het eerstelijnstoezicht over de vergunningsplichtige inrichtingen die volgens de milieuregelgeving het

hoogste risico inhouden, met name de klasse 1-inrichtingen (waartoe alle 1774-erkeningsplichtige verwerkers van dierlijke bijproducten behoren). Bovendien houdt zij ook toezicht op de meeste bepalingen van het afvalstoffendecreet. Lokale besturen spelen eveneens een rol bij het toezicht op kleinere, minder hinderlijk geachte inrichtingen en op het beheer van afvalstoffen in strijd met de bepalingen van het afvalstoffendecreet.

De in artikel 26 van de verordening bedoelde bevoegde toezichthoudende overheid voor de erkeningsplichtige opslagbedrijven, intermediaire bedrijven, verwerkingsbedrijven, verbrandingsinstallaties en composterings- en biogasininstallaties is de Vlaamse Milieu-inspectie, voor zover deze bedrijven gelegen zijn in het Vlaamse Gewest.

2. Controles

Planning

De afdeling Milieu-inspectie beschikt slechts over een beperkt aantal inspecteurs om een zeer uitgebreid en gediversifieerd takenpakket op te nemen. Om de werklast min of meer beheersbaar te houden, stelt de Milieu-inspectie jaarlijks een milieu-inspectieplan op. In deze planning worden vier min of meer even grote tijdsblokken onderscheiden voor de volgende inspecties: gecoördineerde en planmatige controles, reactieve controles, routinecontroles en voortgangscontroles.

Al sinds 2004 plant de Milieu-inspectie jaarlijks een gecoördineerde controleactie in het kader van de Overeenkomst Dierlijke Bijproducten (cfr. art. 68 en 69). Gedurende de eerste twee jaren werden nagenoeg alle, ons bekende Vlaamse slachthuizen gecontroleerd. De daarop volgende jaren beperkten de acties zich tot het gerichte toezicht op de opslagmodaliteiten van het slachtafval (koeling, kleuring gespecificeerd risico-materiaal (GRM), identificatie recipiënten) en de verwerkingsmodaliteiten van de verwerkers van dierlijk afval. In 2008 werden alle toen gekende 1774-erkende bedrijven en alle erkende ophalers van dierlijk afval gecontroleerd. In 2009 werden veel van deze bedrijven opnieuw geïnspecteerd in het kader van dossieropvolging en werden alle inrichtingen die een nieuwe erkenning verkregen hadden gecontroleerd. Milieu-inspectie voerde in 2009, in uitvoering van de afspraken gemaakt bij de Overeenkomst Dierlijke Bijproducten, ook inspecties uit bij een 70-tal producenten van dierlijk afval. De bedrijfskeuze gebeurde volgens de aanwijzingen in een inventarisatiestudie waarvan het eindrapport in 2007 werd bezorgd aan MI. Rekening houdend met de berekende risico's per subsector wordt in de studie voorgesteld om uit de lijst van ongeveer 2000 bedrijven een steekproef te selecteren. Voor elke honderd te inspecteren bedrijven dient het aantal bedrijven per deelgroep zich als volgt te verhouden.

DBP-producerende inrichtingen	Aantal bedrijven
Uitsnijderijen	20
Slachthuizen	5
Koelhuizen voor vers vlees	6
Vleesproducten	10

(Niet)-gemedicineerde diervoeders	10
Hoeveproducten	6
Industriële melkinrichtingen	7
Vers vlees pluimvee	6
Vis en weekdieren	6
Konijnenvlees en vlees van gekweekt wild	5
Eieren en eiproducten	2
Gehakt vlees en vleesbereidingen	4
Wild	3
Meststoffen	5
Bodemverbeterende middelen	2
Vissersvaartuigen	3
Totaal	100

Tweemaal per jaar worden ook monsters genomen van de eindproducten bij de verwerkers van dierlijk afval voor microbiële analyse.

Verder worden ook niet-gecoördineerde controles uitgevoerd naar aanleiding van externe klachten en meldingen van andere overheden of in het kader van de voortgang van opgelegde regularisatiemaatregelen.

Inspecties

De afdeling Milieu-inspectie voerde in 2009 inspecties uit bij de volgende bedrijven in de sector van dierlijke bijproducten. De cijfers weergegeven in de onderstaande tabellen geven het aantal geïnspecteerde bedrijven weer per hoger beschreven groep van een bedrijven. Sommige bedrijven werden meermaals bezocht. Het totaal aantal uitgevoerde inspecties is bijgevolg hoger dan het aantal gecontroleerde dossiers.

De verschillende types van 1774-erkenningplichtige bedrijven en de ophalers van dierlijk afval werden geïnspecteerd hetzij aan de hand van een checklist, hetzij aan de hand van een memo met een overzicht van de te controleren bepalingen. Tijdens de inspecties werd gecontroleerd of de uitgevoerde activiteiten integraal waren vergund en erkend. De uitgevoerde inspecties omvatten alle verordeningsbepalingen die van toepassing waren. In 2009 werden geen themagerichte inspecties uitgevoerd. Over de vaststellingen die tijdens een inspectie worden gedaan, rapporteert de inspecteur in een inspectieverslag.

Voor de producenten van DBP werden de volgende aandachtspunten bij de inspectie geformuleerd: de dierlijke bijproducten die (potentieel) konden aanwezig zijn werden geïnventariseerd, de naleving van de bepalingen inzake opslag van DBP werd gecontroleerd en de traceerbaarheid werd gecontroleerd aan de hand van het nazicht van de transport begeleidend handelsdocumenten of identificatieformulieren en het producentenregister. Specifiek voor fabrikanten van meststoffen en bodemverbeteraars werd

nagegaan of de gebruikte DBP werden geleverd door een 1774-erkend bedrijf, een voorwaarde die wordt opgelegd door de Vlaamse afvalregelgeving.

Uit de inspecties op het terrein bleek dat van het totaal aantal van 124 geplande bedrijven, 20 bedrijven (16%) hetzij niet meer bestonden, hetzij geen activiteiten meer uitvoeren waarvoor zij zijn erkend, geregistreerd of waarvoor zij over een toelating beschikken.

De 17 geïnspecteerde actieve **intermediaire bedrijven** slaan onverwerkte DBP op van verschillende aard. Bij 6 worden kadavers of dode gezelschapsdieren opgeslagen, bij 6 keukenafval van internationaal transport, bij 4 voormalige voedingsmiddelen en bij 1 materiaal afkomstig van vis. De meeste tekortkomingen situeerden zich op het vlak van de correcte etikettering van de recipiënten of de voertuigen, de ontbrekende of onvolledig ingevulde transportdocumenten of onvolledig en onjuist ingevulde registers.

Van de gecontroleerde **verwerkingsbedrijven** werd bij een derde tekortkomingen van verschillende aard vastgesteld. Bij twee verwerkingsbedrijven werd een Salmonella-contaminatie gevonden. Andere bedrijven kampten met klassieke tekortkomingen zoals het gebruik van onjuiste handelsdocumenten, het onvoldoende net houden van de bedrijfsterreinen of het identificeren van recipiënten.

Bij de **opslagbedrijven** werden opmerkingen geformuleerd inzake het gebruik van het correcte model als handelsdocument én het correct invullen ervan. Eén opslagplaats voor DBP heeft geen mogelijkheid voorzien voor de ontsmetting van de voertuigen.

Bij de **composteer- en biogasinstallaties** hadden de voornaamste tekortkomingen te maken met het vastleggen en uitvoeren van correcte reinigingsprocedures. Bij één bedrijf stelde zich ook een probleem met traceerbaarheid. Verder stelden zich ook nog enkele problemen met het correct opstellen van een werkplan zoals vereist in de Vlarem wetgeving.

In 2009 werd 1 **technisch bedrijf voor verwerkte mest** bezocht. Hier werden bijkomende maatregelen gevraagd voor de bedrijfshygiëne en het voorkomen van herbesmetting van verwerkt materiaal.

Het bezochte actieve **huisdierencrematorium** leeft de bepalingen van de verordening correct na. Emissiemetingen worden uitgevoerd zoals de vergunning ze voorschrijft.

In 2009 werden in totaal ook 17 bedrijven geïnspecteerd die eind 2008 erkend waren als **ophaler van dierlijk afval**. De Vlaamse afvalstoffenregelgeving maakt een onderscheid tussen enerzijds de ophalers van dierlijk afval, zoals dat wordt gedefinieerd in het besluit Dierlijk Afval, en anderzijds de overbrengers van afvalstoffen (in het algemeen). Beiden moeten beschikken over een erkenning vooraleer zij hun ophaalactiviteiten kunnen uitvoeren.

Van de 17 erkenden bleek 24% niet meer actief te zijn als ophaler van dierlijk afval. Categorie 1-materiaal werd opgehaald door 13 van hen (waaronder 3 ophalers van gezelschapsdieren), categorie 2-materiaal door 7 en categorie 3-materiaal door 14 van hen.

De meeste onregelmatigheden die bij de ophalers van dierlijk afval werden vastgesteld gingen over het gebruik van onjuiste modellen van het handelsdocument en het onvolledig invullen van het handelsdocument. In een dossier ontbraken de etiketten op de vrachtwagens.

Van de groep met de **producenten van DBP** werden 68 adressen bezocht. De meest voorkomende tekortkoming bij de uitsnijderijen, vleesbereiders en slachthuizen was het ontbreken van de correcte etikettering op de recipiënten waarin de DBP werden verzameld. In een beperkt aantal gevallen waren de handelsdocumenten niet correct ingevuld.

In de koelhuizen blijken slechts bij hoge uitzondering DBP die niet voor menselijke consumptie geschikt zijn, vrij te komen.

De laatste kolom in onderstaande tabellen geeft weer bij hoeveel bedrijven de Milieu-inspectie vaststelde dat de regelgeving over DBP onvolledig werd nageleefd. In totaal werden 4 processen-verbaal opgesteld en 24 aanmaningsbrieven verstuurd.

1774-erkende bedrijven	Aantal dossiers (niet actieve bedrijven)	Aantal actieve dossiers met opmerkingen
Intermediaire bedrijven	17 (2)	33 %
Verwerkingsbedrijven	9 (0)	33 %
Opslag	4 (1)	67 %
Composteer- & biogasinstallaties	6 (0)	50 %
Technische bedrijven verwerkte mest	1 (0)	100 %
Huisdierencrematoria	2 (1)	0 %
Totaal	39 (4)	40 %

Ophalers dierlijk afval	Aantal dossiers (niet actieve bedrijven)	Aantal actieve dossiers met opmerkingen
Ophalers	17(4)	15 %

DBP-producerende inrichtingen	Aantal dossiers (niet actieve bedrijven)	Aantal actieve dossiers met opmerkingen
Bodemverbeterende middelen	1 (0)	0 %
Slachthuizen	5 (0)	20 %
Eieren en eierproducten	2 (0)	0 %
Gehakt vlees en vleesbereidingen	1 (0)	0 %
Gemedicineerde veevoeders	2 (0)	0 %
Hoeveproducten	6 (2)	0 %
Industriële melkinrichtingen	4 (2)	0 %

Konijnenvlees en vlees van gekweekt wild	1 (0)	100%
Meststoffen	5 (2)	0 %
Niet-gemedicineerde diervoeders	7 (2)	0 %
Vers vlees – koelhuizen	4 (0)	0 %
Uitsnijderijen	16 (2)	21 %
Vers vlees – pluimvee	4 (1)	33 %
Vis- en weekdieren	2 (0)	0 %
Vleesproducten	6 (1)	20 %
Wild	2 (0)	50%
Totaal	68(12)	14 %

Monsternames en analyses

De afdeling Milieu-inspectie nam in de loop van 2009 het volgend aantal monsters van dierlijke bijproducten bij de 15 verwerkers van dierlijk afval:

	Salmonella en Enterobacteriaceae	
	Aantal monsters	% conform
Vetten	35	94 %
Verwerkte dierlijke eiwitten	63	95 %
Totaal	98	95 %

Een contaminatie van vetten met Salmonella werd vastgesteld bij 2 bedrijven (2 monsters). Bij de monsters van diermelen werd bij 3 bedrijven (3 monsters) een contaminatie vastgesteld met Salmonella. Eén van deze monsters was bovendien besmet met Enterobacteriaceae. De bedrijven werden geverbaliseerd en/of aangemaand om de nodige maatregelen te treffen om de contaminatie te voorkomen.

3. Communicatie en opleiding

Brochures, info

Het departement Leefmilieu, Natuur en Energie heeft geen brochures geproduceerd.

Training, presentaties

In 2009 werden geen opleidingen georganiseerd door de afdeling Milieu-inspectie. De inspecteurs worden echter doorlopend op de hoogte gehouden van evoluties in regelgeving en haar interpretaties via de interne structuur van werkgroepen.

Vergaderingen, commissies

LNE nam actief deel aan de vergaderingen van de Commissie Dierlijke Bijproducten.

Bijlage: Gebruikte afkortingen

CoABP	Commissie Dierlijke Bijproducten
DBP	Dierlijke bijproducten niet bestemd voor humane consumptie
GRM	gespecificeerd risico-materiaal
LNE	Het departement Leefmilieu, Natuur en Energie
MI	Milieu inspectie
VO DBP	De verordening (EG) Nr. 1774/2002 betreffende dierlijke bijproducten